

Хмельницький національний університет
Навчальний центр заочно-дистанційної освіти
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Нецької Юлії Сергіївни
Прізвище, ім'я, по батькові студентки

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

Банки з іноземним капіталом: місце у банківській системі України та вплив на стабільність її функціонування за матеріалами АТ «ОТП Банк»
назва теми

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

Назва

КРФБС 013507.01.07.00

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБСзд-20-1

Юлія Нецька
підпис

Юлія НЕЦЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: д-р. екон. наук, професор

Раїса Квасницька
підпис

Раїса КВАСНИЦЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер: даєвіт
посада

Ірина Рощук
підпис

Ірина РОЩУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Зав. кафедри ФБСС
д-р. екон. наук, професор

Ніла Хрущ
підпис

Ніла ХРУЩ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

25 06 2024 р.

Хмельницький 2024

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретичні засади функціонування банків з іноземним капіталом у національній банківській системі	8
1.1 Сутність, мотиви присутності та принципи доступу іноземного капіталу до національної банківської системи	8
1.2 Етапи залучення іноземного капіталу в банківську систему України та особливості ліцензування діяльності іноземних банків	16
2 Аналітико-регулятивні засади діяльності банків з іноземним капіталом в Україні	26
2.1 Аналіз тенденцій функціонування банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи України у 2018-2023 роках	26
2.2 Дослідження ефективності діяльності банків з іноземним капіталом на прикладі АТ «ОТП Банк» та напрямів забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в умовах зростання частки іноземного капіталу	36
Висновки	53
Список використаних джерел	58
Додатки	62

ВСТУП

Актуальність теми. Світовий досвід показує, що жодна країна не може досягти економічного зростання, якщо вона ізольована від світової економічної системи. Тобто взаємопроникнення окремих національних економік через механізм іноземного інвестування та іноземних інвестицій і формування спільних транснаціональних корпорацій є основою глобалізації світової економіки. Банківський бізнес важко розвивати, вдосконалювати та поглиблювати без інтеграції у зовнішній світ, без проникнення на вітчизняний ринок іноземних банків. Вітчизняна банківська система вже давно залучена до процесу прискорення інтеграції шляхом розширення присутності іноземного капіталу. Однак функції іноземних банків на вітчизняному ринку досі неоднозначно сприймаються науковцями та практиками. Одні наполягають на забезпеченні лібералізованих умов для входження іноземних банків, інші - на введенні різноманітних обмежень та регулюванні цього процесу. Останнім часом науковці, практики та громадськість занепокоєні втечею іноземного капіталу з української банківської системи, що спричинене війною, яку розпочала росія проти України. З метою визначення точки балансу між позитивними та негативними сторонами інтернаціоналізації банківського бізнесу, зміцнення конкурентних позицій вітчизняних банків на фінансовому ринку та визначення шляхів удосконалення розвитку банківської системи України відповідно до національних інтересів, вартим уваги є поглиблення дослідження присутності банків з іноземним капіталом в контексті з'ясування їх впливу на нашу національну банківську систему. Звичайно, подальший розвиток банківської системи України буде тісно пов'язаний з глобалізаційними процесами, що відбуваються у світовій економіці. А тому, особливої актуальності набуває дослідження питання доступу іноземного капіталу до банківської системи України та його впливу на підвищення рівня капіталізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато вітчизняних економістів вивчають питання притоку іноземного капіталу в українську банківську систему та його вплив на вітчизняну економіку. До таких дослідників слід віднести: У. В. Владичин, Я. О. Гусєва, О. В. Дзюблюка, Р. С. Квасницьку, В.В. Коваленко, О. В. Крухмаль, Є. С. Осадчого, Н.М. Рущишина, Н. В. Тарасевич, та інших. Однак питання визначення переваг і недоліків функціонування банків з іноземним капіталом та оцінки їх впливу на стабільність банківської системи України залишаються недостатньо дослідженими.

Мета та завдання роботи. Дослідження теоретико-методологічних засад присутності іноземного капіталу в банківській системі України, регулювання діяльності банків з іноземним капіталом та оцінка його впливу на функціональність банківської системи України в сучасних умовах здійснення банківської діяльності. Мета кваліфікаційної роботи вимагає вирішення конкретних завдань, а саме:

- визначення сутності, мотивів присутності та принципів доступу іноземного капіталу до національної банківської системи;
- конкретизація етапів залучення іноземного капіталу в банківську систему України та особливостей ліцензування діяльності іноземних банків;
- аналіз тенденцій функціонування банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи України у 2018-2023 роках;
- дослідження ефективності діяльності банків з іноземним капіталом на прикладі АТ «ОТП Банк» та напрямів забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в умовах зростання частки іноземного капіталу.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні засади функціонування банків з іноземним капіталом та їх вплив на банківську систему України.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є діяльність банку з іноземним капіталом - АТ «ОТП Банк» та її відповідність регуляторним вимогам, що встановлені Національним банком України (НБУ) для таких банків.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі застосовано такі методи дослідження: системний, наукової абстракції, групування (під час дослідження сутності, мотивів присутності та принципів доступу іноземного капіталу до національної банківської системи), історичний, логічний (у вивченні етапів залучення іноземного капіталу в банківську систему України та тенденцій функціонування банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи України), індукції, дедукції, аналізу та синтезу (для виявлення особливостей і закономірностей присутності іноземного капіталу та діяльності банків іноземних груп в Україні), табличний, графічний (для наочного відображення виявлених тенденцій, залежностей і закономірностей функціонування банків з іноземним капіталом в Україні).

Інформаційною базою кваліфікаційного дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України та зарубіжних країн, інформаційні та статистичні матеріали Національного банку України (НБУ), Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Асоціації банків України (АУБ), інших органів державної влади та управління, офіційна звітність АТ "ОТП Банк", монографії, публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, наукова, методична та довідкова література, ресурси мережі Інтернет.

1 Теоретичні засади функціонування банків з іноземним капіталом у національній банківській системі

1.1 Сутність, мотиви присутності та принципи доступу іноземного капіталу до національної банківської системи

У контексті трансформаційних процесів, пов'язаних з явищем глобалізації, іноземний капітал є важливим чинником розвитку банківської системи будь-якої країни. Починаючи з 1994 року, національна банківська система України відкрила шлях для входження іноземних інвестицій у вітчизняні банківські установи. Традиційним показником, що характеризує участь іноземного капіталу в банківській системі країни є наявність акцій у статутному капіталі банку, що належить нерезидентам. Сутність іноземного банківського бізнесу розкривається через розгляд тлумачень таких понять, як "іноземний капітал", "іноземний банк" та "банк з іноземним капіталом".

Саме капітал є одним з найважливіших понять для розвитку та функціонування економічних систем. Він посідає чільне місце в системі розподілу і перерозподілу, а також споживання матеріальних та нематеріальних благ. Протягом багатьох століть дослідники розглядали капітал як складну та неоднозначну категорію, яка, крім всього іншого, відображає історичний процес суспільного розвитку. Так, капітал є накопичений шляхом збереження запас благ у формі грошових коштів і капітальних товарів, що залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах і пов'язане з фактором часу, ризику і ліквідності. З метою отримання прибутку або підприємницької вигоди у світі відбувається такий процес, як процес переміщення та функціонування капіталу

на міжнародній арені, який узагальнено називається міжнародним рухом капіталу.

Процес виникнення та розвитку міжнародного руху капіталу можна умовно поділити на три основні етапи:

- 1 етап (XVII ст. - XIX ст.), що характеризується початком вивозу капіталу, який мав обмежений і випадковий характер і був винятково одностороннім - від метрополії до колонії;

- 2 етап (XIX ст. - XX ст.), що характеризується вивозом капіталу, який став типовим, повторюваним процесом та, який відбувався як між розвиненими країнами, так і між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються;

- 3 етап (50-60-ті р. XX ст. - до сьогодні, що характеризується міжнародним рухом капіталу, який відзначається тим, що експортерами капіталу є не тільки розвинені країни, але й ті, що розвиваються, при цьому, країни можуть як експортувати, так і імпортувати капітал одночасно.

Однією із основних форм міжнародного руху капіталу є підприємницький капітал, який уособлюється в інвестуванні саме іноземного капіталу в економіку певної країни на основі створення нових чи придбання діючих суб'єктів підприємницької діяльності (в т.ч. банківських установ), чи придбання повністю або частково прав власності на них.

Отже, капітал, "що знаходиться в русі і вкладається іноземними інвесторами в господарську діяльність країни-імпортера з метою найбільш ефективного використання капіталу, отримання максимального прибутку" є іноземним капіталом [10, с. 10].

Економічна енциклопедія за редакцією С.В. Мочерного визначає іноземний капітал як "різноманітні форми капіталу (приватний, акціонерний, державний, банківський, промисловий, фінансовий та капітал міжнародних фінансово-кредитних організацій та ін.), який належить закордонним власникам" [3, с. 726].

Основними функціями іноземного капіталу є (рисунок 1.1):

Рисунок 1.1 – Основні функції іноземного капіталу

Сформовано автором.

- функція мобілізації капіталу, що є додатковим фактором подолання нестачі внутрішніх фінансових ресурсів, тобто бюджетних коштів та власного капіталу бізнес-одиниць;
- розподільча функція, яка передбачає здійснення ефективного розподілу та перерозподілу капіталу між галузями економіки країни, між виробничою та фінансовою сферами;
- інноваційна функція, що генерує вплив іноземного капіталу на розвиток різних країн світу (США, Англії, Німеччини, Франції, Тайваню та інших) та дозволяє розв'язувати завдання структурної модернізації

імпортозамінних виробництв, нарощування експортного потенціалу, активізації інноваційного розвитку фінансової сфери;

- соціальна функція, яка пов'язана з макроекономічною стабілізацією та ключовими показниками соціально-економічного розвитку країни через вирішення соціальних проблем шляхом оновлення та модернізації виробничої бази, задоволення потреб як внутрішнього, так і зовнішнього ринків, передачі управлінського досвіду, впровадження передових технологій, створення нових робочих місць, ефективного використання місцевих ресурсів та сприяння структурній перебудові економіки.

Отже, іноземний капітал варто розглядати як "специфічну підсистему в структурі світових інвестиційних потоків, яка породжена глобальною економікою і здатна відігравати роль своєрідного додаткового резерву нарощування національних інвестиційних потенціалів" [10, с.12].

Залучення іноземного капіталу у фінансову сферу, а саме у банківську систему України, відбувається ще з початком набуття нашою державою незалежності у 1991 році. Варто зауважити, що світовий досвід впливу іноземного капіталу на розвиток банківських систем різних країн є багатогранним і часом суперечливим. Те, що для одних країн було беззаперечною вигодою - збільшення інвестицій в економіку, впровадження нових технологій, зниження ставок за кредитами та підвищення якості обслуговування, - для інших у певні моменти історії призводило до втрати економічного суверенітету, зниження економічної безпеки та фінансово-економічних криз. економічної безпеки та фінансово-економічних криз.

Іноземний банківський капітал — «це такий же, як і вітчизняний, тільки трохи ефективніший та цивілізованіший, і проблема лише в його подальшому залученні. В економіці за все потрібно платити. Треба розуміти, що саме доведеться віддати за приплив порівняно більш дешевих фінансових ресурсів. Оптимальний вибір у цій сфері потребує чітких уявлень про переваги та витрати. Обираючи національну стратегію щодо залучення та функціонування іноземного банківського капіталу, необхідно враховувати зарубіжний досвід у

цій сфері» [2]. Банки, як і будь-яка фірма, шукають більш сприятливі регуляторні режими (теорія регуляторного режиму) та ринки з меншою конкуренцією, ніж їхні власні (теорія складності внутрішнього ринку). Тому банки виходять на ненасичені, менш розвинені та менш ефективні ринки, щоб реалізувати свої конкурентні переваги: краще обслуговування, більший капітал, краще управління ризиками тощо. Тому, як визначено Законом України «Про банки та банківську діяльність» «банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 % є банком з іноземним капіталом» [19].

Присутність іноземних банків у банківській системі України відповідає інтересам фінансової системи країни та сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази для соціально-економічного розвитку. Поряд із цим, стрімке збільшення частки іноземного банківського капіталу тягне за собою серйозні фінансово-економічні ризики, серед яких можлива втрата суверенітету над грошово-кредитною політикою, посилення нестабільності, неочікувані коливання банківської ліквідності, спекулятивні зміни попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку, а також можливий відтік фінансових ресурсів. Відповідно, рішення щодо форми та масштабів експансії іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг мають бути підпорядковані стратегічним цілям соціально-економічного розвитку, зміцненню національної конкурентоспроможності, економічної безпеки та зміцненню грошово-кредитної системи України. Іноземний банк - "це іноземна компанія, яка має статус банку/кредитної установи відповідно до законодавства іноземної країни та здійснює залучення коштів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб на умовах повернення, а також надання кредитів від свого імені та на власний ризик" [20].

Експансія іноземних фінансових установ в Україні є логічним та об'єктивним процесом на тлі глобалізації та відкритості економіки. Проблеми, пов'язані з іноземним капіталом, обумовлені не стільки його присутністю у вітчизняній банківській системі, скільки його часткою у вітчизняній

банківській системі порівняно з часткою капіталу національних банків. Крім того, на думку І. Івасіва та Р. Корнилюка, в умовах поширеної практики вітчизняних підприємців залучати кошти за кордоном з подальшим їх інвестуванням через офшорні компанії, до групи банків з іноземним капіталом належать кредитні установи, які за своєю економічною природою слід класифікувати як банки з іноземним капіталом:

- «псевдоіноземних банків», прямими власниками яких є іноземні компанії, що, своєю чергою, належать вітчизняним інвесторам (оскільки у випадку офшорних банків це є метод оптимізації оподаткування);
- або «квазііноземних банків» із міноритарною участю іноземних інвесторів, які також важко назвати іноземними, оскільки їхні власники можуть бути усунуті від стратегічного контролю над управлінням компанією [6].

Основними мотивами входження іноземних банків на східно- та центральноєвропейські ринки були ринкові (захоплення нових ринків та отримання вищих прибутків) та регуляторні фактори. Як зазначає В. Геєць, "у Чехії, Угорщині та Польщі бізнес-стратегії іноземних банків більш-менш однакові. На ранніх етапах виходу на ринок їхня основна діяльність обмежувалася обслуговуванням внутрішніх клієнтів (так звана оборонна експансія). На той час платоспроможність цих цільових клієнтів перевищувала платоспроможність навіть великих вітчизняних корпорацій" [2]. Іншими словами, іноземний капітал переважно підтримував діяльність іноземних підприємств, розширюючи таким чином свою присутність у країні та створюючи умови для вивезення з неї прибутків.

Згодом основним рушійним фактором стало отримання ринкових переваг. У Східній та Центральній Європі обсяг банківських послуг набагато менший, ніж у розвинених країнах. Однією з характерних рис відкриття ринку було "зняття вершків": сильні іноземні банки продавали більш складні послуги і легко залучали найкращих клієнтів з найменшим ризиком, що ускладнювало конкуренцію з ними для інших банків. Наприкінці 1990-х років іноземні банки почали переорієнтовуватися на роздрібний ринок.

Регуляторні привілеї також були важливою мотивацією. на початку 1990-х років регуляторне середовище у Східній та Центральній Європі було набагато сприятливішим для іноземних банків, ніж для їхніх рідних країн, оскільки перші тільки починали впроваджувати міжнародні регуляторні стандарти". Іноземні банки також не зазнали жорсткого регулювання: у той час увага була зосереджена на корпоративних банкрутствах і кризах перехідного періоду, які мали більший вплив на вітчизняні банки. Сприятливе регулювання та слабкий нагляд у поєднанні з ліберальною практикою ліцензування та приватизації, яка була більш привабливою для іноземних інвесторів, створили надзвичайно сильний регуляторний стимул для іноземних банків активізувати свою діяльність в регіоні. Масштаби цієї діяльності є значними навіть у порівнянні з міжнародними показниками.

Бажання розвиватися за будь-яку ціну, щоб зберегти свою незалежність є ще одним мотивом присутності іноземного банківського капіталу. Це стосується переважно середніх західноєвропейських банків, які не можуть розширювати свою діяльність у Західній Європі через конкуренцію та обмеженість наявних ресурсів. Однак саме ця регіональна експансія робить середні західноєвропейські банки першочерговою метою для поглинання великими конкурентами, багато з яких прагнуть закріпитися на швидкозростаючому ринку Центральної Європи. Сильні позиції Bank Austria Creditanstalt у регіоні стали вирішальним фактором у його придбанні німецькою банківською групою HypoVereins.

Ще однією їхньою мотивацією для іноземних банків може бути існування заради існування. Банки, які називають себе глобальними гравцями, як правило, працюють у багатьох країнах світу, щоб мати перевагу бути в тих країнах, де їхня діяльність є дійсно активною.

Основними принципами входження іноземного капіталу до національної банківської системи є :

- національний режим, який передбачає, що іноземні та національні банки працюють на рівних умовах, що визначається існуючими міжнародними

угодами. Так, країни ЄС зобов'язані мати єдину банківську ліцензію, затверджений перелік банківських операцій, єдині стандарти національного регулювання перелік банківських операцій, гармонізовані національні стандарти регулювання банківського сектору національні стандарти регулювання банківського сектору;

- взаємність, або іншими словами, домовленості між країнами про створення однакових умов для функціонування банків. Так, у таких країнах, як Швейцарія та Канада, передбачено, що іноземний банк може отримати ліцензію на відкриття філії чи відділення іноземного банку, якщо власний банк вже має дозвіл на провадження банківської діяльності в країні-реципієнті;

- консолідованість нагляд, який передбачає здійснення заходів підвищення ефективності банківського нагляду через участь в наглядовому процесі в обох країнах. Крім того, наглядові органи різних країн обмінюються даними про порушення банківського законодавства та/або банківських нормативів.

Для того, щоб "розширити присутність іноземних банків та підвищити привабливість ринку банківських послуг країни, необхідним є виконання певних умов, серед яких основними є:

- стабільність національної грошової одиниці;
- збільшення міжнародного фінансового рейтингу країни;
- сучасна система державних регулятивних інститутів;
- зменшення корумпованості;
- збалансоване законодавче забезпечення іноземних інвестицій і банківської діяльності;
- наявність сучасної банківської інфраструктури та кваліфікованого персоналу;
- розширення переліку банківських послуг і підвищення якості» [17].

Участь іноземного капіталу в банківському секторі посилює модернізацію існуючих банківських механізмів з метою підвищення їх ефективності та збільшення сукупного капіталу комерційних банків. Іноземний

капітал у банківській системі країни дозволяє застосовувати сучасні банківські технології, управлінські, адміністративні та маркетингові методи. методи мінімізації банківських ризиків.

1.2 Етапи залучення іноземного капіталу в банківську систему України та особливості ліцензування діяльності іноземних банків

Появі іноземних банків на українському ринку сприяли непрогнозовано високі темпи зростання попиту на банківські послуги, низька конкуренція, слабкість Національного банку та висока інфляція, що ускладнювало залучення дешевих ресурсів. 1995 року з приходом голландської банківської групи ING розпочався процес розвитку вітчизняного банківського сектору. Звичайно, іноземні банки з обережністю ставилися до відносно невідомого ринку, тому їм потрібен був час для його поглибленого вивчення та налагодження своєї діяльності.

Експансія іноземних фінансових груп в банківський сектор України відбувалася двома основними шляхами, через:

1) відкриття нових банків;

2) придбання та розвиток існуючих місцевих банків, можливими, при цьому, є два варіанти:

- банк купується як "оболонка", що дозволяє іноземному банку уникнути процедури реєстрації, необхідної для інших стратегій входження;

- придбання власного дочірнього банку, який вже працює в Україні.

Кожен банк обирає шляхи та способи експансії на ринок банківських послуг іншої країни, які відповідають його власній стратегії розвитку. У цьому контексті український банківський сектор з кожним днем стає все більш

привабливим для інвесторів, оскільки його структура набуває більш стабільних інституційних характеристик.

Розвиток іноземного банківського капіталу в Україні пройшов кілька етапів, кожен з яких є новим етапом у становленні та розвитку іноземних банків в Україні. Так, в спеціалізованій літературі зустрічаються різні погляди вчених-економістів на етапність динаміки присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі - Є. С. Осадчий [12] та О.О. Другов [5] виокремлюють у своїх наукових доробках по п'ять етапів, які дещо різняться роками, що включені до цих етапів. На основі аналізу викоремлених етапів розвитку присутності іноземного капіталу в банківських установах можна виділити все ж шість таких етапів (рисунок 1.2).

Перший етап (1991-1995 рр.) характеризується так званим "підготовчим процесом" та появою перших іноземних банків. Так, на початку цього періоду іноземному банківському капіталу було важко пробитися на український ринок. Однак спроби створити ринкову економіку призвели до відновлення дискусії про необхідність допуску іноземців на вітчизняний банківський ринок. Саме в цей період у 1993 році на українському ринку з'явився "Креді Ліоне Україна", великий банк зі 100% французьким капіталом, який став першим іноземним банком на теренах незалежної України. На першому етапі на українському банківському ринку було встановлено відсоткове обмеження на іноземну власність у банківському секторі. Банківським установам зі 100% іноземною власністю дозволялося надавати послуги лише іноземним компаніям та іноземним фізичним особам, що заохочувало іноземних інвесторів створювати дочірні компанії в Україні.

Другий етап (1995-1998 рр.) вимагав нового підходу до функціонування іноземного банківського капіталу. Цей період характеризується лібералізацією умов функціонування банківської системи України, в т.ч. й іноземних банків. Макроекономічна ситуація в країні є сприятливою, при цьому, спостерігається зниження рівня інфляції та початок зростання економіки.

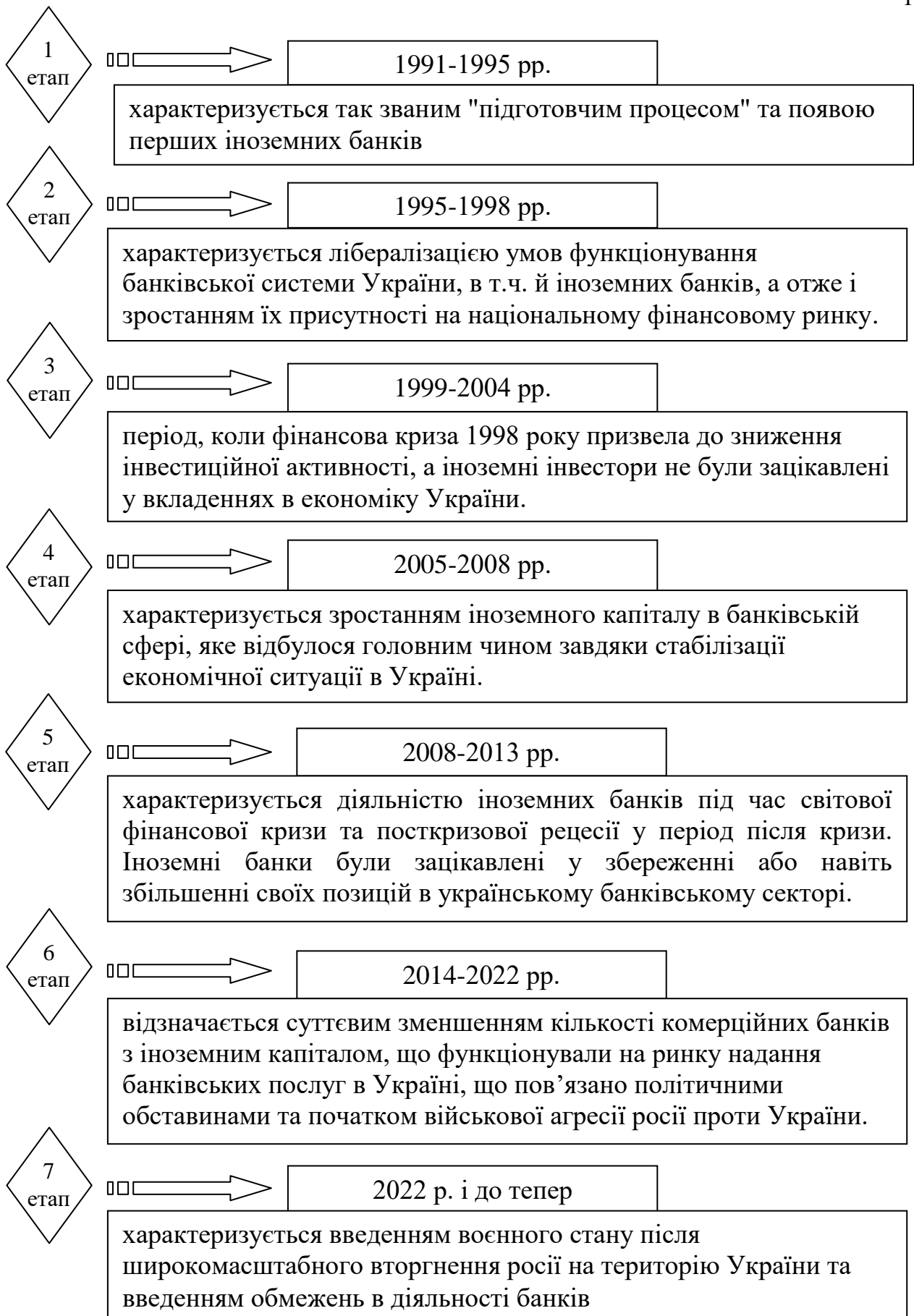

Рисунок 1.2 - Етапи розвитку присутності іноземного капіталу в банківських установах України

Це призвело до реального притоку іноземних інвесторів та збільшення кількості іноземних банківських установ на українському банківському ринку. Іноземні банки отримали значну конкурентну перевагу над вітчизняними банківськими установами. За цей період в Україні було створено ще 10 іноземних банківських установ, у т.ч. 5 іноземних банків зі 100% капіталом нерезидентів.

Третій період (1999-2004 рр.) є періодом, коли фінансова криза 1998 року призвела до зниження інвестиційної активності, а іноземні інвестори не були зацікавлені у вкладеннях в економіку України. Протягом цього періоду Україна не мала передумов для залучення іноземного банківського капіталу, хоча на початку 2000 року російські банківські установи почали проявляти все більший інтерес до українських банків і почали активно купувати їх.

Четвертий етап (2005-2008 рр.), є визначальним для функціонування іноземного банківського капіталу на вітчизняному банківському ринку. Зростання іноземної капіталу в банківській сфері відбулося головним чином завдяки стабілізації економічної ситуації в Україні. Банківська система акумулювала значні кошти і стала найприбутковішим сегментним посередником українського фінансового ринку. Основними факторами, що сприяють входженню іноземного капіталу в український банківський сектор, є отримання ринкових переваг за рахунок місткості вітчизняного ринку банківських послуг і перспектив його розширення. Цей етап характеризується зростанням обсягів іноземного капіталу в банківській системі України, що пов'язане зі зняттям низки обмежень на входження іноземного капіталу в банківський сектор. Саме у 2006 р. були прийняті зміни до Закону «Про банки і банківську діяльність», які дозволили іноземним банкам відкривати філії в Україні та залучати інвестиції для підтримки ліквідності вітчизняних банків. Основними факторами, що сприяли значному зростанню іноземного капіталу банків в цей період в Україні, були:

- по-перше, позитивні зміни в структурі вітчизняної економіки та високі темпи зростання ВВП;

- по-друге, позитивне зростання попиту населення на банківські послуги;
- по-третє, розширення зовнішньоекономічних зв'язків українських підприємств;
- по-четверте, можливість отримання високої прибутковості;
- по-п'яте, вступ до Світової організації торгівлі та виконання всіх вимог щодо лібералізації доступу до іноземного банківського капіталу.

П'ятий етап (2008-2013 рр.) характеризується діяльністю іноземних банків під час світової фінансової кризи та посткризової рецесії у період після кризи. Іноземні банки були зацікавлені у збереженні або навіть збільшенні своїх позицій в українському банківському секторі протягом перших місяців кризи.

Шостий етап (2014-2022 рр.) відзначається суттєвим зменшенням кількості комерційних банків з іноземним капіталом, що функціонували на ринку надання банківських послуг в Україні. Стрімке скорочення присутності іноземного капіталу в банківській системі України зумовлено такими основними причинами:

- "- виходом з України значної кількості іноземних транснаціональних банківських груп;
- агресією росії проти України;
- проведення НБУ комплексу заходів щодо виведення з ринку неплатоспроможних банків" [5, с.16].

Сьомий етап (2022 р. і до тепер) характеризується введенням воєнного стану після широкомасштабного вторгнення росії на територію України. Так, під час війни функціонування банківської системи відзначається багатьма проблемами: брак кваліфікованих кадрів, кібератаки, перевищення лімітів касових залишків, арешт банківських рахунків, втрати за попередньо наданими кредитами. Повномасштабна війна, попри все, не стала поштовхом для масового виведення банків: у восьми банків було відкликано ліцензію, ще один - націоналізовано. "Загалом статистика показує, що навіть під час дії воєнного стану українці продовжують розглядати вклади у банках як найбезпечніший

інструмент для збереження заощаджень. У державі, своєю чергою, посилено захист депозитів фізичних осіб на період дії воєнного стану" [22].

Отже, основними способами входження іноземних фінансових груп в український банківський сектор були і є :

1) відкриття нового банку (відкриття дочірнього банку), тобто створення банку з нуля;

2) придбання та розвиток існуючого українського банку, за такими варіантами:

- придбання банку у формі «оболонки», що дозволяє іноземному банку уникнути реєстраційних процедур, необхідних для інших стратегій входження;

- придбання дочірнього банку, що вже працює в Україні.

Процес входження іноземних банків в український банківський сектор розпочався із голландської групи у 1995 році (таблиця А.1 додатку А).

В Україні відносини, що виникають при створенні та державній реєстрації іноземних банків, регулюються Законом України «Про банки і банківську діяльність» (ст. 24. Порядок відкриття філій та представництв іноземних банків на території України) [19]. Вимоги щодо порядку створення і державної реєстрації іноземних банків також визначаються «Положенням про ліцензування банків» [20].

Іноземний банк чи філія іноземного банку отримує право на здійснення банківської діяльності через отримання банківської ліцензії, яка передбачає внесення НБУ до Державного реєстру банків запису про набуття такого права.

Іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України за таких умов:

- "до держави, в якій зареєстровано іноземний банк, відсутні суттєві застереження з боку відповідних міжнародних органів щодо виконання нею міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму;

- банківський нагляд у державі, в якій зареєстровано іноземний банк, з урахуванням отриманої НБУ інформації в цілому відповідає Основним принципам ефективного банківського нагляду Базельського комітету з питань банківського нагляду, у т. ч. в частині забезпечення ефективного нагляду на консолідованій основі;

- законодавство держави, в якій зареєстровано іноземний банк, за оцінкою НБУ, здійсненою в установленому ним порядку, не містить положень, які можуть перешкоджати/обмежувати взаємодію між НБУ та наглядовими/контролюючими органами такої держави та/або перешкоджати НБУ у здійсненні ним наглядових повноважень щодо такої філії іноземного банку;

- мінімальний розмір приписного капіталу філії на момент її акредитації є не меншим 120 млн грн;

- наявність письмового зобов'язання іноземного банку про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникли у зв'язку з діяльністю його філії на території України" [19].

Філія чи представництво іноземного банку має право розпочати діяльність в Україні після акредитації НБУ, що здійснюється шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків і, яка і є підставою для здійснення банківської діяльності в Україні філії чи представництва іноземного банку.

Акредитація філії іноземного банку і представництва іноземного банку в Україні мають свої особливості. У разі акредитації філії іноземного банку подаються:

- клопотання іноземного банку про відкриття філії із зазначенням її місцезнаходження на території України;

- документ, що підтверджує державну реєстрацію іноземного банку в державі його походження;

- рішення уповноваженого органу іноземного банку про відкриття філії;

- положення про філію, затверджене уповноваженим органом іноземного банку;

- відомості, що доводять відповідність керівника і головного бухгалтера, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту філії іноземного банку вимогам щодо професійної придатності та ділової репутації, встановленим НБУ;
- копія статуту іноземного банку;
- підтверджена незалежним аудитором фінансова звітність іноземного банку за три останніх роки;
- письмовий дозвіл на відкриття філії іноземного банку в Україні, виданий державним або іншим уповноваженим контролюючим органом держави, в якій зареєстровано іноземний банк, або письмове запевнення іноземного банку про відсутність у законодавстві відповідної держави вимог щодо отримання такого дозволу;
- повідомлення уповноваженого наглядового органу іноземної держави про здійснення нагляду за діяльністю іноземного банку;
- письмове зобов'язання іноземного банку про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникають у зв'язку з діяльністю його філії на території України;
- документи, що підтверджують внесення коштів у розмірі приписного капіталу філії;
- копія платіжного документа про внесення плати за акредитацію філії іноземного банку, що встановлюється НБУ;
- копії внутрішніх положень (їх перелік), що регламентують надання банківських та інших фінансових послуг, визначають порядок здійснення внутрішнього контролю та процедуру управління ризиками;
- відомості за формою, визначеною НБУ, що дають змогу зробити висновок про наявність організаційної структури та відповідних спеціалістів, необхідних для забезпечення надання банківських та інших фінансових послуг, банківського обладнання, комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, приміщень відповідно до вимог, встановлених НБУ;

- бізнес-план на три роки, складений згідно з вимогами, установленими Національним банком України;
- документи, визначені НБУ, що дають змогу зробити висновок про ділову репутацію іноземного банку;
- відомості, визначені НБУ, щодо власників істотної участі в іноземному банку .

Філія іноземного банку повинна бути оснащена відповідним банківським обладнанням, комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням та засобами зв'язку для здійснення банківської діяльності та захисту інформації, ведення бухгалтерського обліку, складання щоденного балансу та подання статистичної звітності, здійснення розрахунків та участі в системі електронних платежів національної банківської установи відповідно до вимог нормативно-правових актів національної банківської установи. також, НБУ затверджує осіб, які призначаються на посади керівників філій, головних бухгалтерів, головних ризик-менеджерів, головних спеціалістів з питань комплаєнсу та керівників підрозділів внутрішнього аудиту.

НБУ має право відмовити в акредитації філії іноземного банку за визначених підстав, що зазначені у Положенні про ліцензування банків. Філія іноземного банку не має права відкривати відокремлені підрозділи в Україні.

У разі акредитації представництва іноземного банку подаються такі документи:

- клопотання іноземного банку про акредитацію представництва за підписом уповноваженої особи;
- документ, що підтверджує державну реєстрацію іноземного банку;
- положення про представництво, затверджене уповноваженим органом іноземного банку;
- довіреність керівнику представництва від іноземного банку на здійснення представницьких функцій;
- копія платіжного документа про внесення плати за акредитацію представництва, що встановлюється НБУ.

Діяльність представництва іноземного банку в Україні регламентується Положенням про представництво, яке подається в трьох примірниках НБУ, "має бути викладене українською мовою, затверджене уповноваженим органом і підписане уповноваженим представником заявника, бути прошитим і містити на титульній сторінці місце для відмітки про погодження положення НБУ" [20]. НБУ приймає рішення про акредитацію чи відмову в акредитації філії чи представництва іноземного банку в такі строки:

- у разі акредитації філії іноземного банку, рішення приймає Правління НБУ протягом трьох місяців із дня подання всіх визначених законодавчо документів;

- у разі акредитації представництва іноземного банку, рішення приймає Комітет з нагляду протягом одного місяця з дня подання всіх визначених законодавчо документів.

Національний банк скасовує акредитацію представництва іноземного банку в Україні не пізніше, ніж через 15 робочих днів із дня отримання відповідної інформації/документів у таких випадках:

- повідомлення іноземного банку про закриття в Україні його представництва - у такому разі до НБУ;

- набрання законної сили рішенням суду про закриття в Україні представництва іноземного банку;

- відкликання в іноземного банку банківської ліцензії та його ліквідації (банкрутства);

- наявність інформації, що іноземний банк уключений до переліку осіб, до яких застосовано міжнародні санкції, в установленому законодавством порядку.

Таким чином, доступ іноземного капіталу до функціонування в національній банківській системі чітко регламентується нормативно-правовими актами, має широку градацію і, при цьому, є адекватним місцевим банківським установам, а також корелює не тільки з економічними потребами в іноземному капіталі, але і з чинниками політичного характеру.

2 Аналітико-регулятивні засади діяльності банків з іноземним капіталом в Україні

2.1 Аналіз тенденцій функціонування банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи України у 2018-2023 роках

Глобалізація світової економіки не оминула і банківську систему України. Іноземний капітал відіграє все більш важливу роль в українській банківській системі. Банки з іноземним капіталом відіграють все більш важливу роль в українській банківській системі. Тому питання впливу іноземних банків, філій та представництв іноземних банків на банківську систему України набуває особливого значення. Залучення іноземних коштів дозволяє національним банківським установам збільшити загальний обсяг фінансових ресурсів та рівень капіталізації банківської системи, а також сприяє подальшому соціальному розвитку за рахунок залучення іноземного капіталу та розширення ресурсної бази для подальшого соціально-економічного розвитку.

Сьогодні функціонування української банківської системи стикається з різноманітними викликами, не лише кризовими, притаманними світовій фінансовій системі, а й тими, що виникли внаслідок війни, розпочатої росією 24 лютого 2022 року.

Комітет НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайту платіжної інфраструктури визначив такі критерії для окремих груп банків на 2024 рік (таблиця 2.1):

- банки з державною часткою – банки, в яких держава прямо чи опосередковано володіє часткою понад 75% статутного капіталу банку;
- банки іноземних банківських груп – банки, контрольні пакети акцій яких належать іноземним банкам або іноземним фінансово-банківським групам;

- банки з приватним капіталом – банки, в яких серед кінцевих власників істотної участі є один чи кілька приватних інвесторів, що прямо та/або опосередковано володіють не менше ніж 50% статутного капіталу банку [21].

Таблиця 2.1 - Розподіл банків України за визначеними НБУ критеріями на групи на 2024 рік

№з/п	Група банків та назва банку
1	2
Банки з державною часткою	
1	АТ “Укрексімбанк”
2	АТ “Ощадбанк”
3	АТ КБ “ПриватБанк”
4	АТ “СЕНС БАНК”
5	АБ “УКРГАЗБАНК”
Усього по групі банків з державною часткою (5 банків)	
Банки іноземних банківських груп	
6	АТ “Райффайзен Банк”
7	АТ “КРЕДОБАНК”
8	АТ “УКРСИББАНК”
9	АТ “ПРАВЕКС БАНК”
10	АТ “КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК”
11	АТ “ПРЕУС БАНК МКБ”
12	АТ “ІНГ Банк Україна”
13	АТ “ОТП БАНК”
14	АТ “СІТІБАНК”
15	АТ “ПРОКРЕДИТ БАНК”
16	АТ “КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК”
17	АТ “КРЕДИТВЕСТ БАНК”
18	АТ “Дойче Банк ДБУ”
19	АТ “СЕБ КОРПОРАТИВНИЙ БАНК”
Усього по групі банків іноземних банківських груп (14 банків)	
Банки з приватним капіталом	
20	АТ “БАНК АЛЬЯНС”
21	АТ “АЛЬТБАНК”
22	Полікомбанк
23	АТ “ТАСКОМБАНК”
24	ПрАТ “БАНК ФАМІЛЬНИЙ”
25	АТ АКБ “Львів”
26	АТ “ОКСІ БАНК”
27	АТ “А – БАНК”

Кінець таблиці 2.1

1	2
28	АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"
29	ПАТ "МТБ БАНК"
30	Акціонерний банк "Південний"
31	АТ "Полтава-банк"
32	АТ "ПУМБ"
33	АТ "БАНК "ГРАНТ"
34	АТ "СКАЙ БАНК"
35	АТ "БТА БАНК"
36	АТ "АСВІО БАНК"
37	АТ "Ідея Банк"
38	АТ "КОМІНВЕСТБАНК"
39	АТ "БАНК "УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"
40	АТ "МетаБанк"
41	АТ "ЮНЕКС БАНК"
42	АТ "КОМІНБАНК"
43	АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"
44	АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"
45	АТ "АБ "РАДАБАНК"
46	АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"
47	АТ "ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"
48	ПАТ "БАНК ВОСТОК"
49	АТ "БАНК ТРАСТ-КАПІТАЛ"
50	АТ "Український банк реконструкції та розвитку"
51	АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"
52	АТ "МОТОР-БАНК"
53	АТ "КБ "ГЛОБУС"
54	АТ "АГРОПРОСПЕРІС БАНК"
55	АТ "МІБ"
56	ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"
57	АТ "БАНК 3/4"
58	АТ "ЄПБ"
59	АТ "АЛЬПАРІ БАНК"
60	АТ "БАНК АВАНГАРД"
61	АТ "БАНК "ПОРТАЛ"
62	АТ "КРИСТАЛБАНК"
63	АТ "РВС БАНК"
Усього по групі банків з приватним капіталом (44 банки)	
Усього банків (63 банки)	

Джерело [21].

Аналізуючи динаміку кількості банків банківської системи України, слід зазначити, що протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до їх скорочення. Так, згідно з даними НБУ [13], за останні 5 років (дані на 01.01. кожного року) (таблиця 2.2), кількість банків зменшилася на 50 (з 117 до 67).

Таблиця 2.2 – Динаміка складу та структури банківської системи України та місце в ній банків з іноземним капіталом на 01.01.2018 р. – 01.01.2024 р.

Кількісне групування банків	На 01.01.						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Всього банків, з них	82	77↓	75↓	73↓	71↓	67↓	63↓
- банки з державною часткою	6	5↓	5	5	4↓	4	5↑
частка банків з державною часткою у загальній кількості банків, %	7,32	6,49	6,67	6,85	5,63	5,97	7,94
- банки з іноземним капіталом	37↓	35↓	33↓	33	30↓	29↓	27↓
частка банків з іноземним капіталом у загальній кількості банків, %	45,12	45,45	44,00	45,21	42,25	43,28	42,86
- банки іноземних груп (банки з 100% іноземним капіталом)	23↑	23	23	23	22↓	21↓	19↓
частка банки іноземних груп (банків зі 100% іноземним капіталом) у загальній кількості банків, %	28,05	29,87	30,67	31,51	30,99	31,34	30,16
- банки з приватним капіталом	61↓	51↓	50↓	47↓	47	47	44↓
частка банків з приватним капіталом у загальній кількості банків, %	74,39	66,23	66,67	64,38	66,20	70,15	69,84

Складено автором за даними [13]

За час війни українська банківська система втратила 6 банків, серед яких

- п'ять банків з іноземним капіталом, в т.ч., що належали російським акціонерам: Сбербанк, Промінвестбанк, Банк Форвард;
- чотири вітчизняні банки.

Дані таблиці 2.2 свідчать, що виведення з банківської системи України банківських установ відбувалось впродовж аналізованого періоду щорічно. При

цьому, ліквідація проблемних банків, «з одного боку, позитивно впливає на прозорість банківської системи, а з іншого – призводить до погіршення конкурентного середовища та умов надання банківських послуг у зв'язку із суттєвим зменшенням кількості учасників банківського сектору» [15, с.42].

Структура банківської схарактеризується такими змінами:

- кількість банків з державною часткою за аналізований період зменшилась від 6 до 5 (у 2019-2021 рр.) з подальшим зменшенням до 4 (у 2022-2023 рр.) і зростанням до 5 (у 2023 р.), (частка банків цієї групи у загальній кількості банків в середньому дорівнює за аналізований період становить 6,7%);

- кількість банків з іноземним капіталом скоротилась на 10 банків (з 37 до 27 банків);

- кількість банків іноземних банківських груп, тобто банків зі 100% іноземним капіталом зменшилась від 23 (у 2018 році) до 19 (у 2023 році). Однак, за період воєнного стану в Україні їх кількість все ж значно зменшилась до 16. Частка банків цієї групи у загальній кількості банків за аналізований період коливалась у бік зростання та у бік зменшення. На 01.01.2023 р. вона зросла порівняно із 01.01.2018 р. від 28,05% до 30,16%;

- банки з приватним капіталом, кількість яких за аналізований період зменшилась від 61 до 44 банків, тобто на 17 банків. При цьому їх частка у загальній кількості банків також зменшилась від 74,39% на 01.01.2018 р. до % на 01.01.2023 р.

Конкурентні позиції, конкурентні позиції банків іноземних груп (банків зі 100% іноземним капіталом) за основними показниками діяльності у 2023 році представлено в таблиці 2.3.

За даними таблиці 2.3 можна зробити висновок, що станом на кінець 2023 року за розміром усіх показників, що характеризують конкурентні позиції банків іноземних груп (банків із 100% іноземним капіталом), найвищі позиції займає АТ "Райффайзен Банк".

Таблиця 2.3 – Конкурентні позиції банків іноземних груп (банків зі 100% іноземним капіталом) за основними показниками діяльності у 2023 році

У мільйонах гривень

№ з/п	Назва банку, що відноситься до іноземних груп (до банків зі 100% іноземним капіталом)	Капітал банку	Чисті активи	Кошти в інших банків	Кошти банків	Кошти клієнтів			Прибуток (збиток) після оподаткування
						Всього	Кошти суб'єктів господарювання та інших небанківських установ	Кошти фізичних осіб	
1	АТ "Райффайзен Банк"	21835	189127	10882	240	158531	98018	59924	4781
2	АТ "УКРСИББАНК"	17445	142454	28533	0	119186	77297	41882	4341
3	АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	8981	103579	23053	5	90042	72179	17863	2793
4	АТ "ОТП БАНК"	15819	102043	21491	15	81744	55873	25872	3712
5	АТ "СІТІБАНК"	9375	68621	13010	22	56125	56125	0	3585
6	АТ "КРЕДОБАНК"	5869	56126	3811	1746	46441	30425	16016	1211
7	АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	2941	37847	9025	0	29785	18734	11051	702
8	АТ "ІНГ Банк Україна"	5178	26756	7436	0	20711	20711	0	917
9	АТ "ПРАВЕКС БАНК"	1052	10963	1854	4	9124	5884	3240	(93)
10	АТ "ПРЕУС БАНК МКБ"	662	8094	1657	402	6567	4949	1618	72
11	АТ "СЕБ КОРПОРАТИВН ИЙ БАНК"	1022	8050	1563	3	6818	6802	16	186
12	АТ "Дойче Банк ДБУ"	665	6543	1013	0	5691	5691	0	124
13	АТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	461	2593	221	40	1668	1332	336	11
14	АТ "КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК"	437	1193	136	49	679	659	20	89

Складено за даними додатків В, Г, Д, Ж

Варто зазначити, що деякі іноземні банки все ще мають дочірні компанії в росії:

- Crédit Agricole (Crédit Agricole має дочірню компанію в росії);

- Банк України (BNP Paribas Group, з дочірньою компанією в росії);
- Український ІНГ Банк (голландська група ING, з дочірньою компанією в росії);
- Райффайзен Банк (Райффайзен Інтернаціональ Банк, Австрія, з дочірньою компанією в росії);
- ОТП Банк (Угорщина, з дочірньою компанією в росії).

Незважаючи на те, що після початку війни в Україні ці банки оголосили про призупинення обслуговування нових клієнтів і скорочення банківських операцій в країні-агресорі відповідно до міжнародних санкцій, жоден з цих міжнародних банків не закрит свої російські дочірні компанії і не призупинив обслуговування в країні-тероризмі протягом двох років війни.

Питома вага банків іноземних груп (банків із 100% іноземним капіталом) за основними показниками їх діяльності у загальній величині таких показників по банківській системі України представлено в таблиці 2.4.

Дані таблиці 2.4 свідчать про те, що частки важливих показників діяльності банків іноземних груп є досить значними в загальних аналогічних показниках функціонування банківської системи України. Так, можна зробити такі висновки за динамікою часток відповідних показників банків іноземних груп за 2021-2023 роки:

- частка капіталу зменшувалась щорічно від 36,39% до 30,91% (у 2023 році порівняно із 2022 роком зменшення частки капіталу становило 6,55 %, а у 2024 році порівняно із 2023 роком – 9,10%);

- частка чистих активів у 2023 році порівняно із 2022 роком зменшилась на 21,42%, а у 2024 році відбулося зростання цього показника порівняно із 2023 роком на 22,61%);

- частка коштів банків іноземних груп в інших банках у 2023 році порівняно із 2022 роком зросла на 14,82%, а у 2024 році спостерігається спад цього показника порівняно із 2023 роком на 17,46%, що пов'язано, першочергово, із початком повномасштабної війни в Україні);

Таблиця 2.4 – Динаміка питомої ваги банків іноземних груп за основними показниками їх діяльності у загальній величині таких показників по банківській системі України за 2021-2023 рр.

У відсотках

Показники	01.01.2022	01.01.2023	Відхилення (+,-)		01. 01.2024	Відхилення (+,-)	
			Абсолютне	Приріс (спад)		Абсолютне	Приріс (спад)
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал банку	36,39	34,01	-2,38	-6,55	30,91	-3,10	-9,10
Чисті активи	31,13	29,50	-6,67	-21,42	36,17	+6,67	+22,61
Кошти в інших банків	43,81	37,18	+6,49	+14,82	30,68	-6,49	-17,46
Кошти банків	49,23	20,65	+8,50	+17,27	12,15	-8,50	-41,17
Кошти клієнтів	31,29	29,84	+3,85	+12,29	25,99	-3,85	-12,89
Кошти суб'єктів господарювання та інших небанківський установ	37,30	39,44	+5,05	+13,53	34,40	-5,05	-12,79
Кошти фізичних осіб	25,17	21,83	+5,42	+21,55	16,40	-5,42	-24,85
Прибуток (збиток) після оподаткування	28,76	-1,70	-27,62	-96,05	25,92	+27,62	+1622,22

Складено автором за даними додатків В, Г, Д, Ж

- частка коштів банків в банках іноземних груп у 2023 році порівняно із 2022 роком також мала тенденцію до зростання (зріст становив 17,27%), а у 2024 році відбулося зменшення цього показника порівняно із 2023 роком на 41,17%);

- частка коштів клієнтів в банках іноземних груп у 2023 році порівняно із 2022 роком зросла на 12,29%, а у 2024 році порівняно із 2023 роком цей показник значно зменшився на 12,89%);

- частка прибутку (збитку) до оподаткування у 2023 році порівняно із 2022 роком зменшилась на 96,05% рік (2023 рік відзначився отримання збитку по банках іноземних груп), а у 2024 році відбулося зростання цього показника

порівняно із 2023 роком на 1622,22% (2024 рік відзначився отримання прибутку по банках іноземних груп).

Отже, можна зробити висновок про те, що в Україні присутність іноземного банківського капіталу стала невід'ємним фактором розвитку вітчизняної банківської системи. Адже іноземні інвестори не тільки вкладають свій капітал у вітчизняну економіку, а й сприяють використанню іноземного досвіду у проведенні банківських операцій, забезпеченні прозорості банківської діяльності, налагодженню взаємовідносин із зарубіжними країнами, інтеграції вітчизняної банківської системи у світову економіку.

Процес припливу капіталу є об'єктивним і має як переваги, так і недоліки для вітчизняної банківської системи. Серед позитивних наслідків впливу іноземного капіталу на розвиток банківської системи України, варто виділити такі:

- "розвиток фінансових ринків, удосконалення ринкової інфраструктури;
- посилення конкуренції на ринку банківських послуг;
- зростання капіталізації банківської системи та підвищення її прибутковості, збільшення податкових надходжень до державного бюджету;
- адаптація вітчизняного банківського законодавства до загальноєвропейського та світового;
- швидке впровадження передових нових методів ведення банківського бізнесу, зокрема використання досвіду фінансового менеджменту, антикризового управління, новітніх маркетингових технологій;
- надання поштовху розвитку конкуренції та прискорення процесу реформування банківського сектору;
- запровадження сучасних банківських технологій і фінансових інновацій;
- залучення прямих іноземних інвестицій, сприяння припливу та диверсифікації капіталу;
- зростання обсягу кредитних ресурсів та посилення стабільності їх джерел;

- виникнення нових робочих місць, котрі оснащені сучасною технікою і технологією банківського виробництва;
- запровадження високих стандартів банківського бізнесу;
- розширення банківських послуг завдяки зростанню конкуренції та підвищення їх якості;
- уніфікація та стандартизація процесу надання банківських послуг;
- підвищення кваліфікаційного рівня банківських працівників, оскільки вони будуть вимушені працювати за європейськими стандартами надання банківських послуг;
- покращення банківського нагляду і регулювання банківської діяльності" [6; 7; 9; 11; 23].

Негативними факторами впливу присутності іноземного капіталу в банківській системі України є:

- іноземні банки можуть витіснити вітчизняні банківські установи з українського ринку, що призведе до занепаду національної банківської безпеки;
- можливість іноземного контролю над банківською системою;
- вивезення капіталу у формі прибутку за межі України;
- ризик нарощення спекулятивної діяльності;
- послаблює позиції ще недостатньо розвиненої банківської системи (місцеві банки, які не спроможні на рівних конкурувати з іноземними банками – банкрутують, що може призвести до фінансової нестабільності, а іноземні банки завдяки конкурентним перевагам "відбирають" найбільш прибуткові вітчизняні ринки та клієнтів, залишаючи місцевим банкам обслуговування інших (більш ризикових) клієнтів, збільшуючи загальний рівень ризиків їх портфелів);
- зростання іноземного капіталу до високих часток заважає НБУ ефективно регулювати грошово-кредитні потоки і проводити національну політику у фінансово-банківській сфері;

- іноземні банки обмежені у прийнятті самостійних управлінських рішень і залежать від материнського банку, що створює певні незручності в обслуговуванні клієнтів;

- у період банківських криз іноземні банки можуть "експортувати" нестабільність, "інфікуючи" банківську систему приймаючої сторони" [6; 7; 9; 11; 23].

Надійність банківської системи в цілому та окремих банків зокрема безпосередньо впливає на рівень фінансової стабільності та рівень соціально-економічного розвитку. З огляду на це, питання державного регулювання діяльності банків набуває все більшої актуальності. Одним із дієвих інструментів впливу на діяльність банків з боку національних банківських регуляторів є економічні нормативи. Результати аналізу дотримання у 2018-2023 рр. економічних нормативів банками іноземних груп, встановлених НБУ на виконання вимог Базельського комітету, свідчать, що банки цієї групи впродовж аналізованого періоду сумлінно виконували встановлені регулятором економічні нормативи.

2.2 Дослідження ефективності діяльності банків з іноземним капіталом на прикладі АТ «ОТП Банк» та напрямів забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в умовах зростання частки іноземного капіталу

Розглядаючи питання ефективності функціонування в Україні банків з іноземним капіталом, доцільним є детальний аналіз діяльності одного із таких банків, об'єкта дослідження кваліфікаційної роботи АТ «ОТП Банк». На сьогодні – АТ «ОТП БАНК» є ядром фінансової групи, до складу якої входять компанії групи ОТП в Україні: компанія з управління активами ТОВ «ОТП Капітал» та лізингова компанія ТОВ «ОТП Лізинг». Стовідсотковим власником АТ «ОТП Банк» є угорський ОTR Bank Plc. – найбільший банк серед

фінансових установ Угорщини, лідер угорського банківського ринку з ринковою часткою майже 25%.

Попередником OTP Bank Plc. був Національний ощадний банк, що був заснований ще у 1949 р. З 1989 р. банк працював як багатофункціональний комерційний банк, а в 1990 р. Національний ощадний банк став публічною компанією. Приватизація OTP Bank почалася в 1995 р., і на даний момент банк характеризується власністю переважно приватних та інституційних (фінансових) інвесторів. Історичний розвиток OTP Bank Plc. представлено в додатку Б.

З огляду на економічні та юридичні міркування OTP Group надає свої універсальні фінансові послуги через кілька дочірніх компаній. В Угорщині традиційні банківські операції виконуються банком, а спеціалізовані послуги, включаючи лізинг автомобілів, інвестиційні фонди, розвиваються та пропонуються дочірніми компаніями банку. Страхові вимоги клієнтів OTP Group забезпечуються продажем страхових продуктів у стратегічній співпраці з французькою страховою компанією Groupama після її придбання OTP Garancia. Так, угорськими учасниками OTP Group є (таблиця 2.5):

Таблиця 2.5 – Склад угорських учасників OTP Group

Назва учасника	Основна діяльність
1	2
ОТП Банк	З огляду на економічні та юридичні міркування OTP Bank надає свої універсальні фінансові послуги через декілька дочірніх компаній.
Група Меркантил	Merkantil Group є одним із провідних постачальників фінансування транспортних засобів та активів в Угорщині.
Іпотечний банк ОТП	Дочірню компанію було створено для надання субсидованих іпотечних облігацій на основі житлових кредитів, що доповнює спектр житлових кредитів, які пропонує Група Банку.
Будівельне товариство ОТП	Лідер на ринку будівельних заощаджень, що пропонує можливості заощаджень, які дають право на державні субсидії та податкові пільги.
Факторинг ОТП	Основною діяльністю компанії є управління та продаж заставного майна, переданого ОТП Факторинг.
ОТП Оренда нерухомості	Найбільший учасник угорського ринку роздрібної оренди квартир. Пропонуємо послуги з оренди нових та вживаних квартир для приватних, корпоративних клієнтів та органів місцевого самоврядування.

Кінець таблиці 2.5

1	2
OTP Fund Management	OTP Fund Management Ltd є найбільшим угорським інституційним інвестором і організацією з найкращим капіталом, яка зосереджується виключно на управлінні активами на угорському ринку.
OTP Real Estate Management Fund Management	Компанію створено для управління портфелем Фонду нерухомості ОТП.
OTP Real Estate	OTP Ingatlanpont є одним із провідних агентств нерухомості завдяки національному охопленню та динамічно зростаючому портфолію переважно ексклюзивних завдань.
PortfoLion	Надає компаніям акціонерне фінансування для зростання та розширення.
OTP Mobil	Компанія, яка займається просуванням інноваційних платіжних рішень.
ОТП Хунгаро-Проект	Окрім загального стратегічного консалтингу, основною діяльністю OTP Hungaro-Projekt Ltd. є надання послуг з підготовки та управління проектами для використання фондів ЄС.
Послуги OTP Fund	Працює на ринку додаткових пільг. Емітент карток OTP SZÉP і Cafeteria.
Фінансовий пункт ОТП	Виступає в якості агента для посередництва різних продуктів банківської групи за межами філії.
Точка нерухомості ОТП	Брокерська мережа нерухомості з охопленням по всій країні.
OTP National Health Fund (стратегічний партнер)	Основною діяльністю Фонду здоров'я є організація та фінансування державних та індивідуальних програм охорони здоров'я.
Пенсійний фонд ОТП (стратегічний партнер)	Один з найбільших учасників на ринку добровільних пенсійних фондів за розміром загальних активів та членства.
Інвестор OTP Annuity Real Estate	Займається широким спектром діяльності з управління нерухомістю та розвитку нерухомості.
OTP Home	Допомагає людям, які шукають і пропонують нерухомість, знайти найкращі рішення.
Foglaljorvost (Забронювати лікаря)	Надає рішення для управління практикою та цифровий приватний запис на прийом для пацієнтів.

Джерело [26].

Сьогодні OTP Group працює в Албанії (Banka OTP Albania SHA), Болгарії (DSK Bank AD), Хорватії (OTP banka dd), Румунії (OTP Bank Romania SA), Сербії (OTP banka Srbija akcionarsko društvo Novi Sad), Україні (Joint - Акціонерне товариство OTP Bank), Росія (Акціонерне товариство «OTP Bank»), Молдова (OTP Bank SA), Чорногорія (Crnogorska komercijalna banka AD

Podgorica), Словенія (SKB banka dd та Nova KBM dd) та Узбекистан (JSCMB Ipoteka Bank) через свої дочірні компанії.

OTP Group — це інклюзивний, різноманітний і прогресивний європейський роботодавець, який зосереджується на розвитку своїх працівників, щоб збільшити інтелектуальний капітал групи на благо учасників групи, клієнтів і партнерів. Віддано та досвідчено використовуються фінансові та технологічні ресурси групи з метою підвищення корисності усім зацікавленим сторонам.

На сьогодні міжнародна група OTP Group, як ключовий гравець ринку Угорщини та Центральної і Східної Європи, пропонує високоякісні фінансові рішення для забезпечення потреб клієнтів у 11-ти країнах, які обслуговуються через банківські відділення і філії дочірніх компаній, АТМ і точки продажів, розвинену партнерську мережу та засобами електронного банкінгу. Так, членами міжнародної групи є [26]:

- OTP bank dd є четвертим за розміром активів гравцем на банківському ринку Хорватії;
- OTP Bank Romania, який пропонує широкий спектр фінансових послуг, саме роздрібні клієнти складають основну увагу румунського банку;
- Банк ДСК АД, який є лідером болгарського банківського ринку надає своїм клієнтам повний спектр фінансових послуг;
- Bank OTP Albania SHA, п'ятий за величиною банк Албанії, який обслуговує як роздрібних, так і корпоративних клієнтів;
- АТ «ОТП Банк» - банк українського банківського ринку;
- АТ "ОТП Банк", ОТП Банк придбав московську групу «Інвестсбербанк», діяльність якої охоплює приблизно 80 відсотків території росії;
- Чорногорський комерційний банк, найбільша банківська установа Чорногорії, що як універсальний банк, він активно працює як у роздрібному, так і в корпоративному сегментах;
- OTP Bank SA, четвертий за величиною банк у Молдові, активний як універсальний банк як у роздрібному, так і в корпоративному сегментах;

- OTP Bank Srbija, найбільша банківська установа в Сербії. Як універсальний банк, він активно працює як у роздрібному, так і в корпоративному сегментах;

- SKB dd, четвертий за величиною банк Словенії, який як універсальний банк, він активно працює як у роздрібному, так і в корпоративному сегментах;

- Нова KBM dd, другий за величиною банк Словенії, який крім роздрібних клієнтів, він також надає повний спектр банківських послуг малим, середнім і великим компаніям;

- АКБ Іпотека Банк, п'ятий за величиною банк у банківській системі Узбекистану, який приймає вклади від юридичних і фізичних осіб, видає кредити, надає послуги з грошових переказів в Узбекистані і за кордон.

OTP Group є однією з найбільш швидкозростаючих банківських груп у Центральній та Східній Європі, яка володіє унікальним знанням регіону та довготривалою прихильністю до нього. Сумлінно та рішуче OTP Group працює над тим, щоб допомогти розвитку регіону Центральної та Східної Європи стати двигуном зростання континенту. Маючи понад 41000 співробітників у 12 країнах ЦСЄ та Центральної Азії, Група надає універсальні фінансові послуги 17 мільйонам клієнтів. Штаб-квартира OTP Group розташована в Угорщині та має диверсифіковану та прозору структуру власності.

OTP Group надає відмінні фінансові послуги за допомогою цифрових інновацій, штучного інтелекту та аналізу даних, а також використовує синергію всередині нашої групи та виступає рушієм цифрової трансформації регіону.

Отже, Акціонерне товариство «ОТП Банк» є власністю OTP Group, одним з найбільших банків в Україні та визнаним лідером українського фінансового сектору. АТ «ОТП Банк» працює на українському фінансовому ринку з 1998 року. Щодо історії створення банку, то слід зазначити, що 2 березня 1998 року було засновано Райффайзенбанк Україна як банк зі 100% іноземним капіталом, а в червні 2006 року банк перейшов у власність OTP Bank Plc. (Угорщина) та змінив свою назву на «ОТП Банк». Сьогодні АТ «ОТП Банк» - це банк з хорошою репутацією соціально відповідальної, надійної та стабільної

банківської установи, що пропонує своїм клієнтам банківські продукти та послуги європейської якості.

У своїй діяльності АТ «ОТП Банк» керується законами України: «Про банки і банківську діяльність», «Про акціонерні товариства», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про депозитарну систему України», а також іншими українськими законами та нормативно-правовими актами. Місією АТ «ОТП Банк» є [1]:

- встановлювати високі стандарти професіоналізму та інновацій на українському банківському ринку;
- чесно обслуговувати своїх клієнтів, передбачати їхні потреби та будувати довгострокові відносини;
- розвивати таланти своїх співробітників, заохочувати їхню ініціативу та прагнення до досягнень;
- дотримуватися принципів корпоративної соціальної відповідальності.

З метою аналізу фінансово-майнового забезпечення діяльності АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 рр. досліджено такі форми фінансової звітності банків: форма №1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан банку), форма №2 – Звіт про фінансові результати, форма №4 – Звіт про власний капітал (додаток Г). Отже, майно АТ «ОТП БАНК» у фінансовій звітності структурується за відповідними статтями активу балансу банку (таблиця 2.6).

З таблиці 2.6 видно, що чисті активи АТ «ОТП Банк» зросли на 32180,9 млн грн (на 31,54%) у період з 2021 по 2023 рік. 2022 рік показав зростання на 21142,9 млн грн (на 30,26%) порівняно з попереднім роком, а 2023 рік - зростання на 11038 млн грн (на 12,13%) порівняно з 2022 роком. Водночас позитивно відзначити, що активи банку щороку значно зростали порівняно з попереднім роком. Що стосується статей балансу, то зміни в цих статтях призвели до збільшення загальних активів у 2022 та 2023 роках, відповідно на 6230,2 млн грн (на 6,61%) та на 10594,3 млн грн (на 10,55%).

Таблиця 2.6 – Динаміка активів АТ «ОТП Банк» у 2021-2023 роках

Активи	2021 р. Сума, млн грн	2022 р.			2023 р.		
		Сума, млн грн	Відхилення		Сума, млн грн	Відхилення	
			млн грн	%		млн грн	млн грн
Грошові кошти та їх еквіваленти	3875,7	4749,3	+873,5	+22,54	10828,5	+6079,2	+128,0
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток/ збиток	8,4	3,2	-5,1	-61,25	0	-3,2	-100,0
Кошти в інших банках	9129,4	21720,6	+12591,2	+137,92	21490,7	-229,9	-1,06
Кредити та заборгованість клієнтів:	40460,5	29892,9	-10567,6	-26,12	24861,9	-5031	-16,83
- кредити та заборгованість юридичних осіб	31290,2	25632,2	-5658,0	-18,08	21908,5	-3723,7	-14,53
- кредити та заборгованість фізичних осіб	9170,2	4260,7	-4909,6	-53,54	2953,4	-1307,3	-30,68
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю	7371,7	2606,6	-4765,1	-64,64	9361,1	+6754,5	+259,13
Цінні папери, які обліковуються за амортизаційною вартістю	6956,2	30246,0	+23289,8	+334,80	33999,2	+3753,2	+12,41
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	139,1	139,1	0	0	139,1	0	0
Інвестиційна нерухомість	26,1	24,6	-1,4	-5,53	24,6	0	0
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0,1	0	-0,1	-100,0	0,04	+0,04	+100,0
Відстрочений податковий актив	68,8	65,4	-3,44	-5,0	0	-65,4	-100,0
Основні засоби та нематеріальні активи	1293,3	1164,8	-128,5	-9,94	1171,7	+6,9	+0,59
Інші фінансові активи	142,5	326,3	+183,8	+128,93	108,1	-218,2	-66,87
Інші активи	90,7	66,7	-24,0	-26,51	58,5	-8,2	-12,29
Загальні активи	94186,7	100416,9	+6230,2	+6,61	111011,2	+10594,3	+10,55
Усього резервів	3562,9	9411,3	+5848,5	+164,15	8967,7	-443,6	-4,71
Усього чистих активів	69862,6	91005,5	+21142,9	+30,26	102043,5	+11038	+12,13

Складено за даними додатку Г.

Позитивна динаміка величини загальних активів банку у 2022 році була зумовлена збільшенням показників за такими статтями: «Грошові кошти та їх еквіваленти» (зростання 873,5 млн грн (22,54%); «Кошти в інших банках» (зростання 12591,2 млн грн (137,92%); «Цінні папери, які обліковуються за амортизаційною вартістю» (зростання 23289,8 млн грн (334,80%); «Інші фінансові активи» (зростання 183,8 млн грн (128,93%). Негативний вплив на динаміку активів АТ «ОТП БАНК» у 2022 році зумовлено зменшенням даних за такими статтями: «Кошти клієнтів» (зменшення 10567,6 млн грн (26,12%)), в т.ч. зменшення спостерігається як за кредитами та заборгованістю юридичних осіб на 5658,0 млн грн (на 18,08%), так і за кредитами та заборгованістю фізичних осіб на 4909,6 млн грн (53,54%); «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю» (зменшення 4765,1 млн грн (64,64%)); «Інвестиційна нерухомість» (зменшення на 1,4 млн грн (на 5,53%)); «Інші активи» (зменшення на 24,0 млн грн (26,51%)).

Динаміка позитивного зростання величини загальних активів банків у 2023 році відбулася за рахунок збільшення показників за такими статтями: «Грошові кошти та їх еквіваленти» (зростання на 6079,2 млн грн (128,0%)); «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю» (зростання на 6754,5 млн грн (259,13%)); «Цінні папери, які обліковуються за амортизаційною вартістю» (зростання на 3753,2 млн грн (12,41%)); «Основні засоби та нематеріальні активи» (зростання на 6,9 млн грн (0,59%). У 2023 р. негативна динаміка величини активів за окремих їх статтями балансу АТ «ОТП БАНК» відбулася під впливом таких статей: «Кошти в інших банках» (зменшення на 229,9 млн грн (1,06%)); «Кредити та заборгованість клієнтів:» (зменшення на 5031 млн грн (16,83%)).

Аналіз динаміки капіталу АТ «ОТП БАНК» та окремими його складовими елементами за 2021-2023 рр. представлено в таблиці 2.7. За даними таблиці 2.7 видно, що розмір капіталу АТ «ОТП БАНК» з року в рік зростав (у 2022 р. порівняно з 2021 р. зростання становило 570,3 млн грн (на 5,16%), а у 2023 р.

порівняно з 2022 р. відбувається подальше зростання на 4188,3 млн грн (на 36,01%).

Таблиця 2.7 – Динаміка величини власного капіталу АТ «ОТП Банк» та його складових за 2021-2023 рр.

Капітал	2021 р.	2022 р.			2023 р.		
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Відхилення		Сума, млн грн	Відхилення	
			млн грн	%		млн грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний капітал	6186,0	6186,0	0	0	6186,0	0	0
Емісійні різниці	405,1	405,1	0	0	405,1	0	0
Резервні та інші фонди	923,4	1060,6	+137,2	+14,86	1090,5	+29,9	+2,82
Резерви переоцінки	57,7	30,8	-26,8	-46,51	506,9	+476,1	+1545,78
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3488,2	3948,1	+459,9	+13,18	7630,5	+3682,4	+93,27
Усього капітал	11060,4	11630,7	+570,3	+5,16	15819,0	+4188,3	+36,01

Складено за даними додатку В.

Найбільшим за питомою вагою складовим елементом власного капіталу банку є статутний капітал, який у 2021 р. становив 55,92%, у 2022 р. – 53,19%, у 2023 р. – 39,10%. При цьому, варто відмітити, що розмір статутного капіталу у 2021-2023 рр. залишався без змін і дорівнював 6,19 млрд грн. Наступним вагомим елементом капіталу банку є нерозподілений прибуток, величина якого за аналізований період мав позитивну тенденцію до зростання. Так, у 2022 р. нерозподілений прибуток АТ «ОТП Банк» зріс на 459,8 млн грн (на 13,18%), а у 2023 р. він зріс на 3682,4 млн грн (на 93,27%). Позитивний вплив на загальну суму власного капіталу банку також справило зростання резервних та інших фондів (у 2022 р. їх сума зросла порівняно із 2021 р. на 137,3 млн грн (на 14,86%), а у 2023 р. порівняно із 2022 р. зростання склало 29,9 млн грн

(2,82%)) та резервів переоцінки (їх сума у 2023 р. порівняно із 2022 р. зросла на 476,1 млн грн (на 1545,78)).

За даними додатку Д проаналізовано величину зобов'язань АТ «ОТП БАНК» та їх складових елементів за період з 2021 р. по 2023 р. (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 – Аналіз змін зобов'язань АТ «ОТП Банк» за 2021-2023 роки

Зобов'язання	2021 р.	2022 р.			2023 р.		
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Відхилення		Сума, млн грн	Відхилення	
			млн грн	%		млн грн	%
Кошти банків	1225	231	-994	-753,03	15,2	-215,8	-93,42
Кошти клієнтів, в т.ч.:	56867,2	77619,5	+20752,3	+36,49	81744,5	+4125	+5,31
- кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	36170,3	52491,1	+16320,8	+45,12	55872,9	+3381,8	+6,44
- кошти фізичних осіб	20696,9	25128,4	+4431,5	+21,41	25871,6	+743,2	+2,96
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	9,2	+9,2	+230725,0	22,8	+13,6	+147,83
Інші залучені кошти	0,2	0,1	-0,1	-9,66	0,05	-0,05	-50,0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	149,7	119,5	-30,2	-20,17	2683,0	+2563,5	+2145,19
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	76,9	+76,9	+100,0
Резерви за зобов'язаннями	298,9	301,7	+2,8	+0,92	247,2	-54,5	-18,06
Інші фінансові зобов'язання	526,0	392,6	-133,4	-25,36	385,3	-7,3	-1,86
Інші зобов'язання	959,0	932,0	-27,0	-2,82	1049,5	+117,5	+12,61
Усього зобов'язань	58802,2	79374,9	+20572,6	+34,99	86224,5	+6849,6	+8,63

Складено за даними додатку Д.

Дані таблиці 2.8 свідчать про те, що зобов'язання АТ «ОТП Банк» зросли за 2021-2023 рр. на 27422,3 млн грн (на 46,63%). Так, у 2022 р. порівняно із попереднім роком зобов'язання зросли на 20572,6 млн грн (на 34,99%), а у 2023 р. зростання продовжилось і склало 6849,6 млн грн (8,63%). Варто відмітити, що 2022-2023 роках позитивна динаміка сум зобов'язань банку була викликана зростанням сум за такими статтями зобов'язань: «Кошти клієнтів» (зростання у 2022 р. 20752,3 млн грн (36,49%); у 2023 р. – 4125 млн грн (5,31%)), в т.ч. відбулося зростання як за коштами суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ: у 2022 р. на 16320,8 млн грн (45,12%); у 2023 р. – 3381,8 млн грн (6,44%)); так і за коштами фізичних осіб: у 2022 р. 4431,5 млн грн (21,41%); у 2023 р. – 743,2млн грн (2,96%). Значне зростання також відмічається у 2023 р. за статтею зобов'язань «Інші зобов'язання», яке склало 117,5 млн грн (12,61%). У таблиці 2.9 представлено результати аналізу фінансових результатів АТ «ОТП БАНК» за 2021, 2022 та 2023 роки.

За даними таблиці 2.9 можна зробити висновок про те, що діяльність АТ «ОТП БАНК» з 2021-2023 рр. відзначається прибутковістю. Так, у 2021 р. чистий прибуток банку становив 1011,4 млн грн (на 58,34%); у 2022 р. цей показник зменшився на 2148,0 млн грн (на 78,25%) і склав 597,1 млн грн; у 2023 р. чистий прибуток банку зріс до 3712,3 млн грн. Позитивна динаміка спостерігається за такою формуючою складовою фінансового результату банку, як чистий процентний дохід банку, який у 2022 р. зріс порівняно з 2021 р. до 6831,6 млн грн (зростання склало 2149,5 млн грн, тобто 45,91%), а у 2022 р. він зріс на 1809,1 млн грн, тобто на 26,48%. Що ж стосується інших основних складових формування фінансового результату банку, то дані таблиці 2.9 свідчать про зменшення їх величини. Так:

- чистий комісійний дохід банку, величина якого становила відповідно у 2021 році – 1284,2 млн грн, у 2022 році – 1094,1 млн грн, у 2023 р. – 1133,6 млн грн, за період з 2021 по 2023 рр. зменшився на 150,6 млн грн (на 11,73%);

- торговельний результат банку, величина якого становила відповідно у 2021 році – 519,2 млн грн, у 2022 році – 809,9 млн грн, у 2023 р. – 460 млн грн, за період з 2021 по 2023 рр. зменшився на 59,2 млн грн (на 11,40%).

Таблиця 2.9 – Динаміка фінансових результатів АТ «ОТП Банк» у 2021-2023 роках

Показники	Рік			Відхилення (+,-)			
	2020	2021	2022	2022 р від 2021 р.		2023 р. від 2022 р.	
	Млн грн	Млн грн	Млн грн	Млн грн	%	Млн грн	%
Процентні доходи	5770,3	8787,8	12121,5	+3017,5	+52,29	+3333,7	+37,94
Процентні витрати	1088,1	1956,2	3480,8	+868,1	+79,77	+1524,6	+77,94
Чистий процентний дохід	4682,1	6831,6	8640,7	+2149,5	+45,91	+1809,1	+26,48
Комісійні доходи	1988,5	1769,9	1869,7	-218,6	-10,99	+99,8	+5,64
Комісійні витрати	704,2	675,8	736,1	-28,4	-4,04	+60,3	+8,92
Чистий комісійний дохід	1284,2	1094,1	1133,6	-190,1	-14,80	+39,5	+3,61
Торговий результат	519,2	809,9	460,0	+290,8	+56,01	-349,9	-43,20
Інші операційні доходи	66,6	205,5	101,9	+138,9	+208,55	-103,6	-50,41
Інші доходи	59,6	48,9	48,7	-10,7	-17,90	-0,2	-0,41
Всього доходів	6611,7	8990,1	10384,9	+2378,4	+35,97	+1394,8	+15,51
Відрахування до резервів	807,4	5663,7	-109,5	+4856,3	+601,45	-5773,2	-101,93
Адміністративні та інші операційні витрати	2453,6	2600,0	3071,5	+146,4	+5,97	+471,5	+18,13
Всього витрат	3261,0	8263,7	2962,0	+5002,7	+153,41	-5301,7	-64,16
Прибуток/збиток до оподаткування	3350,7	726,4	7422,8	-2624,3	-78,32	+6696,4	+921,86
Витрати на податок на прибуток	605,6	129,3	3710,5	-476,3	-78,65	+3581,2	+2769,68
Чистий прибуток (збиток)	2745,1	597,1	3712,3	-2148,0	-78,25	+3115,2	+521,72

Складено за даними додатку Ж.

Узагальнюючи відмітимо, що загальна сума доходів АТ «ОТП БАНК» за 2021-2023 рр. зросла на 3773,2 млн грн (на 57,07%). При цьому, витрати банку

мали мінливу тенденцію від зростання у 2022 р., до зменшення у 2023 р. Так, у 2022 р. витрати зросли на 5002,7 млн грн (153,41%), а у 2023 р. вони зменшились на 5301,7 млн грн (64,16%). Таким чином, за результатами аналізу активів, капіталу, зобов'язань та фінансових результатів АТ «ОТП БАНК» можна зробити висновок про суттєве зміцнення фінансового та майнового забезпечення, що, в свою чергу, позитивно вплинуло на зростання прибутку, капіталу та зобов'язань банку. Банк має значне зміцнення фінансово-майнового забезпечення, що, своєю чергою, позитивно впливає стан та розвиток банківської системи України загалом.

За підсумками оцінки стійкості, проведеної Національним банком України, ОТП Банк увійшов у трійку банків за рівнем достатності капіталу та фінансової стійкості. Так, згідно з показниками оцінки якості активів (AQR) норматив достатності основного капіталу (Н3) у Банку становив 7 млрд 234 млн грн, або 19,09%, регулятивний капітал (Н2) – 12 млрд 315 млн грн, а норматив його достатності – 32,5% при необхідному рівні показника 10%. Також минулого року Банк отримав низку нагород, у тому числі від Visa, Commerzbank, Finawards, Фінансового клубу.

Банк збільшив інвестиції в ІТ, продовжив упроваджувати новітні технології, які дозволяють значно прискорити робочі процеси. Застосунок ОTR Bank UA, орієнтований на daily banking, кредитування та інвестиції став «лагідні - шим» і поповнився новим функціоналом. ОТП Банк є першим банком, який відкрив своїм клієнтам можливість купувати облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) напряму на аукціонах Міністерства фінансів України через мобільний застосунок. Наш Click OTRay було визнано найкращим інтернет-банком для юридичних осіб впливовим SME Banking Club. У цифровізації та розвитку безпекових сервісів ми ще представимо чимало проривних рішень.

ОТП Банк – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківського сектору країни. На ринку працює із 1998 р., має стійку репутацію соціальновідповідальної, надійної та стійкої фінансової

установи. ОТП Банк пропонує клієнтам найкращий сервіс і послуги, серед яких кредитні й депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг. У 2023 р. ОТП Банк продовжив підтримку української економіки, обслуговування роздрібного та корпоративного сегменту. Банк також реалізує стратегію інвестування в ІТ сферу та диджиталізацію клієнтських сервісів для приватних і корпоративних клієнтів. В Україні до групи, крім Банку, входять ОТП Факторинг, ОТП Лізинг, ОТП Капітал. Команда в Україні налічує 2590 співробітників, із них 2390 – працюють в ОТП Банку. Банк увійшов до ТОП-10 банків за розміром кредитного портфеля за Державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» і став найбільшим в Україні банком з іноземним капіталом, який забезпечив для своїх клієнтів можливість фінансування під державні гарантії.

У 2023 р. активи ОТП Банку продовжили суттєво зростати і досягли рівня 102,0 млрд грн, що на 12,1% більше ніж на початку року. Рентабельність активів збільшилася до рівня 3,85% у річному вираженні. Якість кредитного портфеля знизилася через широкомасштабну ескалацію воєнного конфлікту. Банк суттєво знизив апетит до ризику, але відновив надання нових кредитів як юридичним, так і фізичним особам.

Сьогодні важливим завданням для українських банків, в т.ч. банків з іноземним капіталом, є забезпечення їх стабільного розвитку, досягнення найвищих фінансових результатів, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому, зовнішньому фінансових ринках та посилення взаємодії банку з реальним сектором економіки України.

На розвиток банківської діяльності впливає низка факторів, частина з яких є стимулюючими (активна підтримка НБУ в рамках різних спільних проєктів, страхування вкладів фізичних осіб, розвиток інформатизації), а інші частина є стримуючими розвиток банківського сектору (недосконала законодавча та нормативна база, нерівні умови конкуренції, недовіра населення до банків, банківська рецесія, банківська нестабільність).

З метою утвердження фінансової безпеки держави в умовах зростання частки іноземного капіталу в банківській системі України варто здійснити комплекс заходів, які розділені на три основні групи за масштабом охоплення (рисунок 2.1):

1) макроекономічні, які включають усю множину інструментів державної економічної політики, що мають на меті досягнення цілей вищого порядку (зайнятість, цінова стабільність, економічне зростання) і суттєво, хоча опосередковано, впливають на діяльність іноземних банків в Україні;

2) організаційні, які мають на меті цілеспрямоване регулювання іноземних банків і банківської системи в цілому, в т.ч.:

- формування системи транскордонного консолідованого нагляду;
- вдосконалення оцінки системних та індивідуальних банківських ризиків;
- сприяння розвитку транспарентності шляхом посилення вимог до публічної інформації щодо фінансового стану, власників і структури управління банків;

- гармонізація банківської нормативно-правової бази відповідно до європейського законодавства та міжнародних стандартів є необхідною складовою побудови ефективної системи регулювання іноземних банків, що здатна забезпечити високий рівень нагляду, посилення привабливості міжнародних інвесторів, зниження суверенних ризиків, приплив інвестиційних ресурсів в Україну через канал транснаціональних фінансових і банківських холдингів. Першочерговими заходами є впровадження основних Базельських принципів, перехід банків на повноцінне ведення бухгалтерії за Міжнародними стандартами фінансової звітності, а також гармонізація законодавства України з основними банківськими директивами ЄС;

- розвиток корпоративного управління у банках, що підсилуватиме національну систему регулювання іноземними банками, оскільки має низку спільних цілей. Серед них: уникнення надмірного інсайдерського кредитування як прояву морального ризику та агентської проблеми, вдосконалення системи

розкриття фінансової інформації та оцінки ризику, що сприяють повноцінній реалізації прав усіх стейкхолдерів банку;

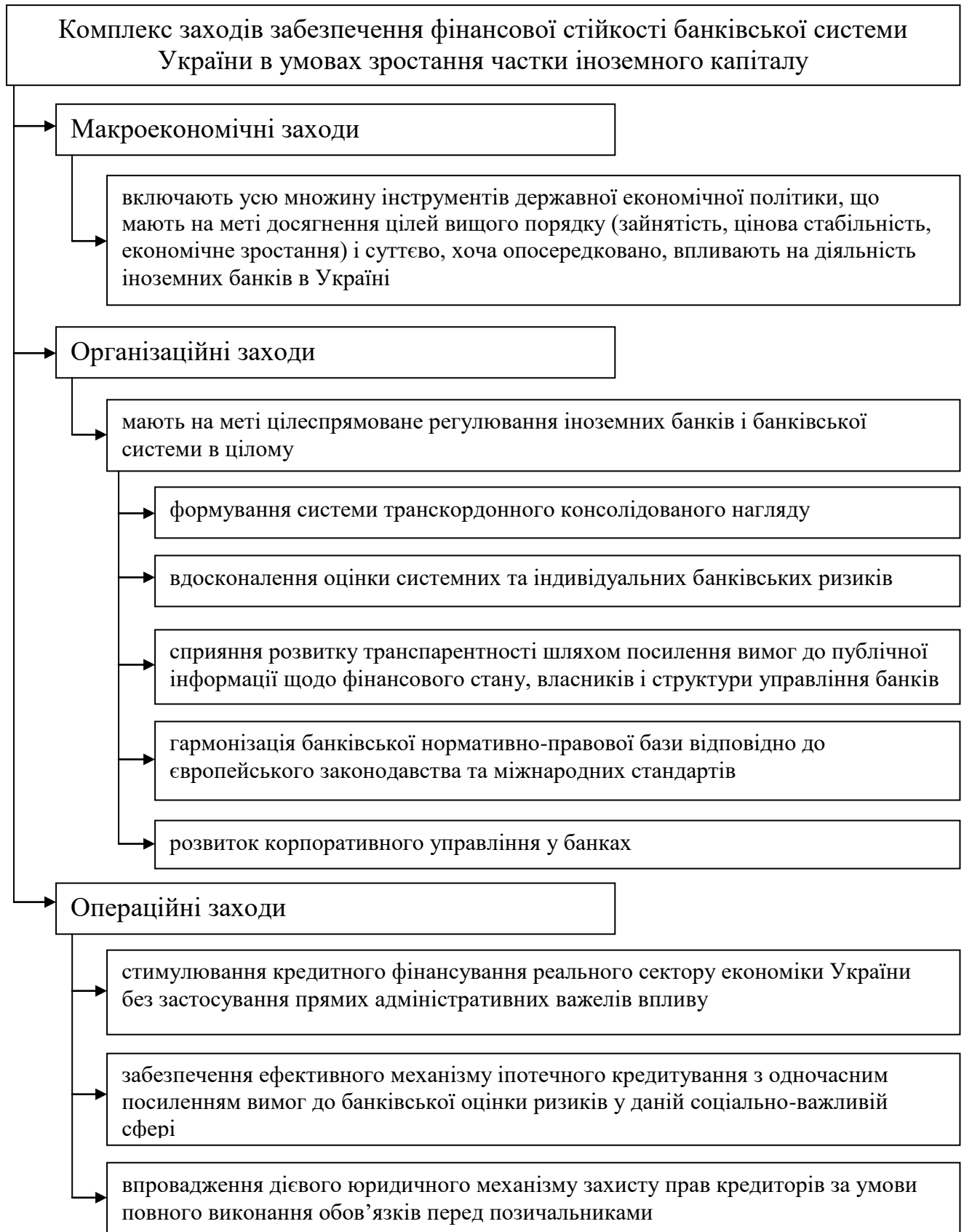

Рисунок 2.1 – Комплекс заходів забезпечення фінансової стійкості банківської системи України в умовах зростання частки іноземного капіталу

3) операційні, що включають такі напрями:

- стимулювання кредитного фінансування реального сектору економіки України без застосування прямих адміністративних важелів впливу;

- забезпечення ефективного механізму іпотечного кредитування з одночасним посиленням вимог до банківської оцінки ризиків у даній соціально-важливій сфері;

- впровадження дієвого юридичного механізму захисту прав кредиторів за умови повного виконання обов'язків перед позичальниками (особливо у сфері повного інформування клієнтів щодо тонкощів умов кредитного договору).

Реалізація комплексу розглянутих макроекономічних, організаційних та операційних заходів щодо утвердження фінансової безпеки держави в умовах зростання частки іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі, сприятиме зниженню ризиків, притаманних іноземному банківському капіталу та укріпленню стабільності банківської системи України.

Висновки

За результатами проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження теоретичних засад функціонування банків з іноземним капіталом у національній банківській системі та аналітико-регулятивних засад діяльності банків з іноземним капіталом в Україні можна зробити такі висновки.

Капітал є одним з найважливіших понять для розвитку та функціонування економічних систем. Він посідає чільне місце в системі розподілу і перерозподілу, а також споживання матеріальних та нематеріальних благ. Протягом багатьох століть дослідники розглядали капітал як складну та неоднозначну категорію, яка, крім всього іншого, відображає історичний процес суспільного розвитку. Однією із основних форм міжнародного руху капіталу є підприємницький капітал, який уособлюється в інвестуванні саме іноземного капіталу в економіку певної країни на основі створення нових чи придбання діючих суб'єктів підприємницької діяльності (в т.ч. банківських установ), чи придбання повністю або частково прав власності на них.

Основними функціями іноземного капіталу є: розподільча функція; інноваційна функція; функція мобілізації капіталу; соціальна функція.

Залучення іноземного капіталу у фінансову сферу, а саме у банківську систему України, відбувається ще з початком набуття нашою державою незалежності у 1991 році. Присутність іноземних банків у банківській системі України відповідає інтересам фінансової системи країни та сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази для соціально-економічного розвитку.

Основними мотивами входження іноземних банків на східно- та центральноевропейські ринки були ринкові (захоплення нових ринків та отримання вищих прибутків) та регуляторні фактори. Участь іноземного капіталу в банківському секторі посилює модернізацію існуючих банківських механізмів з метою підвищення їх ефективності та збільшення сукупного

капіталу комерційних банків. Іноземний капітал у банківській системі країни дозволяє застосовувати сучасні банківські технології, управлінські, адміністративні та маркетингові методи, методи мінімізації банківських ризиків.

Розвиток іноземного банківського капіталу в Україні пройшов кілька етапів, кожен з яких є новим етапом у становленні та розвитку іноземних банків в Україні. Основними способами входження іноземних фінансових груп в український банківський сектор були і є :

1) відкриття нового банку (відкриття дочірнього банку), тобто створення банку з нуля;

2) придбання та розвиток існуючого українського банку, за такими варіантами:

- придбання банку у формі «оболонки», що дозволяє іноземному банку уникнути реєстраційних процедур, необхідних для інших стратегій входження;

- придбання дочірнього банку, що вже працює в Україні.

Сьогодні функціонування української банківської системи стикається з різноманітними викликами, не лише кризовими, притаманними світовій фінансовій системі, а й тими, що виникли внаслідок війни, розпочатої росією 24 лютого 2022 року. Комітет НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайту платіжної інфраструктури визначив такі критерії для окремих груп банків на 2024 рік:

– банки з державною часткою – банки, в яких держава прямо чи опосередковано володіє часткою понад 75% статутного капіталу банку;

– банки іноземних банківських груп – банки, контрольні пакети акцій яких належать іноземним банкам або іноземним фінансово-банківським групам;

– банки з приватним капіталом – банки, в яких серед кінцевих власників істотної участі є один чи кілька приватних інвесторів, що прямо та/або опосередковано володіють не менше ніж 50% статутного капіталу банку.

Кількість банків іноземних банківських груп, тобто банків зі 100% іноземним капіталом зменшилась від 23 (у 2018 році) до 19 (у 2023 році). Однак, за період воєнного стану в Україні їх кількість все ж значно зменшилась до 16. Частка банків цієї групи у загальній кількості банків за аналізований період коливалась у бік зростання та у бік зменшення. На 01.01.2023 р. вона зросла порівняно із 01.01.2018 р. від 28,05% до 30,16%. В Україні присутність іноземного банківського капіталу стала невід'ємним фактором розвитку вітчизняної банківської системи. Адже іноземні інвестори не тільки вкладають свій капітал у вітчизняну економіку, а й сприяють використанню іноземного досвіду у проведенні банківських операцій, забезпеченні прозорості банківської діяльності, налагодженню взаємовідносин із зарубіжними країнами, інтеграції вітчизняної банківської системи у світову економіку.

Одним із дієвих інструментів впливу на діяльність банків з боку національних банківських регуляторів є економічні нормативи. Результати аналізу дотримання у 2018-2023 рр. економічних нормативів банками іноземних груп, встановлених НБУ на виконання вимог Базельського комітету, свідчать, що банки цієї групи впродовж аналізованого періоду сумлінно виконували встановлені регулятором економічні нормативи.

Розглядаючи питання ефективності функціонування в Україні банків з іноземним капіталом, доцільним є детальний аналіз діяльності одного із таких банків, об'єкта дослідження кваліфікаційної роботи АТ «ОТП Банк». На сьогодні – АТ «ОТП БАНК» є ядром фінансової групи, до складу якої входять компанії групи ОТП в Україні: компанія з управління активами ТОВ «ОТП Капітал» та лізингова компанія ТОВ «ОТП Лізинг». Стовідсотковим власником АТ «ОТП Банк» є угорський ОTR Bank Plc. – найбільший банк серед фінансових установ Угорщини, лідер угорського банківського ринку з ринковою часткою майже 25%. З огляду на економічні та юридичні міркування ОTR Group надає свої універсальні фінансові послуги через кілька дочірніх компаній. В Угорщині традиційні банківські операції виконуються банком, а спеціалізовані послуги, включаючи лізинг автомобілів, інвестиційні фонди,

розвиваються та пропонуються дочірніми компаніями банку. OTP Group є однією з найбільш швидкозростаючих банківських груп у Центральній та Східній Європі, яка володіє унікальним знанням регіону та довготривалою прихильністю до нього. Сумлінно та рішуче OTP Group працює над тим, щоб допомогти розвитку регіону Центральної та Східної Європи стати двигуном зростання континенту. Маючи понад 41000 співробітників у 12 країнах ЦСЄ та Центральної Азії, Група надає універсальні фінансові послуги 17 мільйонам клієнтів.

Акціонерне товариство «ОТП Банк» є власністю OTP Group, одним з найбільших банків в Україні та визнаним лідером українського фінансового сектору. АТ «ОТП Банк» працює на українському фінансовому ринку з 1998 року. Щодо історії створення банку, то слід зазначити, що 2 березня 1998 року було засновано Райффайзенбанк Україна як банк зі 100% іноземним капіталом, а в червні 2006 року банк перейшов у власність OTP Bank Plc. (Угорщина) та змінив свою назву на «ОТП Банк». Сьогодні АТ «ОТП Банк» - це банк з хорошою репутацією соціально відповідальної, надійної та стабільної банківської установи, що пропонує своїм клієнтам банківські продукти та послуги європейської якості.

Сьогодні важливим завданням для українських банків, в т.ч. банків з іноземним капіталом, є забезпечення їх стабільного розвитку, досягнення найвищих фінансових результатів, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому, зовнішньому фінансових ринках та посилення взаємодії банку з реальним сектором економіки України.

З метою утвердження фінансової безпеки держави в умовах зростання частки іноземного капіталу в банківській системі України варто здійснити комплекс заходів, які розділені на три основні групи за масштабом охоплення: 1) макроекономічні, які включають усю множину інструментів державної економічної політики, що мають на меті досягнення цілей вищого порядку (зайнятність, цінова стабільність, економічне зростання) і суттєво, хоча опосередковано, впливають на діяльність іноземних банків в Україні; 2)

організаційні, які мають на меті цілеспрямоване регулювання іноземних банків і банківської системи в цілому; 3) операційні, що включають такі напрями: стимулювання кредитного фінансування реального сектору економіки України без застосування прямих адміністративних важелів впливу; забезпечення ефективного механізму іпотечного кредитування з одночасним посиленням вимог до банківської оцінки ризиків у даній соціально-важливій сфері; впровадження дієвого юридичного механізму захисту прав кредиторів за умови повного виконання обов'язків перед позичальниками (особливо у сфері повного інформування клієнтів щодо тонкощів умов кредитного договору).

Список використаних джерел

1. АТ «ОТП Банк». – Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.otpbank.com.ua/> (дата звернення 14.05.2024)
2. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України [Електронний ресурс] / В. Геєць. – Режим доступу : <http://surl.li/tsjff>. (дата звернення 17.04.2024)
3. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т 1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. 864 с.
4. Дзюблик О., Владимир О. Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків / О. Дзюблик, О. Владимир // Вісник НБУ. – 2014. – № 5. – С. 26–33.
5. Другов О. О. Трансформація іноземного капіталу в банківському секторі України / О. О. Другов // Вісник університету банківської справи. – 2017. – № 2 (29). – С.15-20.
6. Івасів І. Вплив іноземних банків на банківську систему України / І. Івасів, Р. Корнилюк // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 10. – С. 84-91.
7. Козьменко О.В. Експансія іноземного капіталу в банківську систему України: загрози і можливості / О.В. Козьменко, Т.А. Васильєва // Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2010. – № 2 (8). – С. 98-102.
8. Колодізєв О. М., Лесик В. О., Коцюба О. В. Підвищення рівня капіталізації вітчизняної банківської системи: хронологія змін, вимог та формування прогнозів на прикладі банків з іноземним капіталом / О. М. Колодізєв, В. О. Лесик, О. В. Коцюба // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 13. – С. 511–516.

9. Костогриз В.Г. Іноземний капітал в банківській системі України: сучасна проблематика / В.Г. Костогриз, Ю.В. Беззубенко // Молодь в науці. Фінансовий простір. – 2012. – № 2 (6). – С. 85-92.
10. Малько К.С. Іноземний капітал: його сутність та функції / К.С. Малько // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 9. – С.9-12.
11. Огерчук М.О. Вплив іноземного капіталу на процеси трансформації банківської системи України / О.М. Огерчук // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14). – С. 180-183.
12. Осадчий Є. С. Етапи та форми входження іноземного банківського капіталу в Україну / Є. С. Осадчий // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С.142-150.
13. Основні показники діяльності банків України (2015-2023 рр.) [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 15.05.2024).
14. Приказюк Н., Сацюк М. Банки з іноземним капіталом в Україні : суперечності та перспективи розвитку / Н. Приказюк, М.Сацюк // Економічний аналіз. 2020. – Том 30. – № 1. – Ч. 1. – С. 183–191.
15. Пурій Г.М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України / Г.М. Пурій // ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР. – 2017. – № 3 (27). – С.41-45.
16. Руцишин Н. М., Ілів І. В. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської системи України /Н.М. Руцишин, І.В. Ілів // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.11. – С.248-255.
17. Слобода Л. Я., Банах Ю. В. Класифікація ризиків зростання іноземного капіталу у банківській системі країни / Л. Я. Слобода, Ю. В. Банах // Вісник Української академії банківської справи. – 2008. – № 1(24). – С. 97-105.
18. Тихий О.Г. Оцінка діяльності іноземних банків в Україні [Електронний ресурс] / О.Г. Тихий // ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. – 2023. – Вип. 55. – Режим доступу:

<https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2876/2800>
(дата звернення: 12.05.2024).

19. Україна. Закони. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон : [прийнято Верх. Радою 07 грудня 2000 р. : станом на 27 квітня 2024 р.]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#top> (дата звернення: 10.05.2024).

20. Україна. НБУ. Про ліцензування банків [Електронний ресурс] : положення : [затверджено Постановою НБУ від від 22.12.2018 № 149]. – Дата оновлення: 04.05.2024. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text> (дата звернення: 20.05.2024).

21. Україна. НБУ. Про розподіл банків на групи [Електронний ресурс] : рішення : [затверджено Рішенням Комітетом з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайту платіжної інфраструктури НБУ від 20.02.2024]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_20022024_24-142-rk_CCRB_PS (дата звернення: 13.04.2024).

22. Фурса С. Банки воєнного часу: хто захищає вклади населення [Електронний ресурс] / С. Фурса. – Режим доступу : https://www.epravda.com.ua/cdn/cd1/2023/banku_voiennoho_chasu/

23. Халло В.Ф. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківської конкуренції та його наслідки / В.Ф. Халло // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Сер.: Економічна. – 2009. – № 2. – С. 1-10.

24. Хома І.Б., Папірник С.Є. Вплив іноземного капіталу на стабільність банківської системи України [Електронний ресурс] / І.Б. Хома, С.Є. Папірник // ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. – 2022. – Вип. 43. – Режим доступу : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1694/1629>
(дата звернення: 18.05.2024).

25. Щуревич О. І. Проблеми функціонування та регулювання банків з іноземним капіталом в Україні / О. І. Щуревич // Стратегія економічного розвитку України. – 2016. – № 38. – С. 97–109.

26. OTP Group – Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт. – Режим доступу : <https://www.otrbank.hu/> (дата звернення: 14.05.2024).